

เกมบริดจ์กับจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์

ใครก็ตามที่เคยไปเที่ยวเมืองเกมบริดจ์ คงสังเกตเป็นบรรยากาศแห่งเมืองมหาวิทยาลัยของเมืองนั้นได้ ถ้ายังมีความสนใจวิชาเศรษฐศาสตร์สักหน่อย บางทีก็อาจสรุปเอาง่ายๆ ว่า เกมบริดจ์เป็นเมืองของจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) นักเศรษฐศาสตร์นามอุโฆษ ที่จริงข้ออ้างเช่นนี้ก็ถือว่าผิดเอาเสียทีเดียว ศาสตราจารย์ อี.เอ.จี. โรบินสัน¹ (E.A.G. Robinson) ศาสนุศิษย์ของเคนส์คนหนึ่งก็ยืนยันว่า เคนส์เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของเกมบริดจ์โดยแท้ เพราะเหตุว่า เคนส์เกิดในเมืองนั้น บ้านเกิดของเคนส์นั้นตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 6 ถนนฮาร์วีย์ ซึ่งเป็นถนนที่เงียบสงบ บ้านมีรูปทรงแบบวิกตอเรีย อยู่ใกล้สนามคริกเก็ตของมหาวิทยาลัย แม้ว่านายจอห์น เนวิลล์ เคนส์ (John Neville Keynes) ผู้บิดาจะมีใช้คนเมืองเกมบริดจ์โดยกำเนิด แต่ได้เข้าศึกษาที่ Pembroke College มหาวิทยาลัยเกมบริดจ์ ซึ่งต่อมาได้เป็นอาจารย์คนหนึ่งของสถาบันนั้น ภายหลังเป็นหัวหน้าแผนกวิชาเศรษฐศาสตร์ และผู้บริหารคนสำคัญของมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้น จึงได้ตั้งรกรากอยู่ในเมืองนั้นเอง ทั้งฟลอเรนซ์ บราวน์ (Florence Brown) ผู้มารดา ก็เป็นนักศึกษา รุ่นแรกๆ ของ Newnham College ซึ่งเป็นวิทยาลัยผู้หญิงแห่งหนึ่งในจำนวนไม่กี่แห่งของเกมบริดจ์ บิดามารดาของเคนส์จึงเป็นคู่สมรสคู่แรกๆ ที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเกมบริดจ์

* ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *อนุสรณ์เศรษฐศาสตร์ประจำปี 2513* คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2513

¹ ศาสตราจารย์อี.เอ.จี. โรบินสัน ไม่แต่จะเป็นศิษย์ของเคนส์เท่านั้น ภายหลังยังได้เป็นผู้ร่วมงานของเคนส์อีกด้วย โดยเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการวารสาร *Economic Journal* อันมีชื่อเสียง ในขณะที่เคนส์เป็นบรรณาธิการของวารสารนั้น ภรรยาของท่านคือ ศาสตราจารย์โจน โรบินสัน (Joan Robinson) ผู้ให้กำเนิดทฤษฎี *Imperfect Competition* ซึ่งเป็นลูกศิษย์เอกของเคนส์เช่นกัน เวลานี้ (2513) สามีภรรยาคู่นี้เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเกมบริดจ์

² E.A.G. Robinson "John Maynard Keynes 1883-1946", in Robert Lekachman (ed.) *Keynes' General Theory ; Report Of Three Decades* (New York : St. Martin's Press, Inc, 1964).

³ การศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกมบริดจ์ มีวิทยาลัยตรีอยู่เพียงสามแห่งคือ Girton, Newnham และ New Hall ส่วนระดับหลังปริญญาตรีก็มี Hughes Hall ซึ่งเป็นวิทยาลัยการศึกษา และ University College ซึ่งเป็นวิทยาลัยที่นักศึกษาชายหญิงอยู่ปนกัน เวลานี้ (2513) บรรดาวิทยาลัยชายทั้งหลายกำลังพิจารณาเปิดรับนักศึกษาหญิงเข้าไปอยู่รวมกันด้วย ที่ตกลงแน่นอนแล้วก็มี Churchill College กับ King's College ในปี 2515

และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นนักศึกษาของวิทยาลัยนิวแนม ทั้งจากคำบอกเล่าของผู้ใกล้ชิดเคนส์กล่าวว่า เคนส์เองมักจะเล่าเสมอว่า ตนเป็นบุตรคนแรกที่เกิดจากคู่สมรสประเภทดังกล่าวข้างต้นนี้⁴

ถ้าหากจะเดินชมตัวเมืองเคมบริดจ์ ก็อาจได้พบสิ่งที่เหลือเป็นอนุสรณ์แก่เคนส์บ้าง โรงละครอนแห่งหนึ่งชื่อ Arts Theatre ได้จารึกเป็นหลักฐานไว้ว่า เคนส์เป็นผู้สร้างเมื่อ พ.ศ.2478 หากพิจารณาจากประวัติของเคนส์ บางทีอาจจะรู้สึกแปลกใจที่ปี 2478 เป็นระยะเวลาที่เคนส์กำลังเขียนและแก้ไข *The General Theory of Employment, Interest and Money* ซึ่งเป็นผลงานชิ้นสำคัญที่สุดในชีวิตของเคนส์ โรงละครดังกล่าวเปิดการแสดงครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2479 เคนส์เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ โดยมีผู้สนใจส่งเสริมศิลปะการละครร่วมถือหุ้นด้วยหลายคน การดำเนินการในระยะเวลาสองปีแรกประสบการขาดทุน แต่สถานการณ์ก็ดีขึ้นเรื่อยๆ ละครอนก็ดี หรือการแสดงอื่นใดก็ดี ที่โรงละครนี้นำเสนอ ล้วนเน้นด้านคุณภาพทั้งสิ้น นางลิเดีย โลโกโปวา (Lydia Lopokova) ภรรยาของเคนส์ ซึ่งเป็นนักเต้นบัลเลต์ลือชื่อ ก็ออกแสดง ณ โรงละครแห่งนี้เป็นครั้งคราว

ใกล้ๆ Arts Theatre นั้นเอง เป็นที่ตั้งของ King's Collage ซึ่งเคยเป็นสถานศึกษาของเคนส์ และภายหลังเคนส์ได้เป็นอาจารย์คนหนึ่งของสถาบันนั้น ภายในมีรูปวาดตัวเคนส์ฝีมือของ ดันคัน กรานต์ (Duncan Grant) เพื่อนรักคนหนึ่งติดอยู่ด้วย ราชวิทยาลัยจะต้องรำลึกถึงเคนส์ไม่แต่ในฐานะที่เคนส์เคยเป็นนักศึกษาที่ปราดเปรื่องคนหนึ่ง หรือปัญญาชนที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคนหนึ่งที่สถาบันนั้นเคยผลิตมา หากแต่ในฐานะที่ครั้งหนึ่ง เคนส์เคยเป็นเหรียญกษาปณ์ของวิทยาลัย ผู้ปรับปรุงระบบการเงินและนันทรมัยของวิทยาลัยไปลงทุนซื้อหุ้น จนกระทั่งฐานะการเงินของวิทยาลัยมั่นคง จนหาวิทยาลัยใดเสมอด้วยยาก⁵ จากเงินจำนวนสามหมื่นปอนด์สเตอร์ลิง เคนส์สามารถหากำไรจนเพิ่มเป็น 380,000 ปอนด์สเตอร์ลิงในปีที่เคนส์ถึงแก่กรรม

สถานที่อีกแห่งหนึ่งในเคมบริดจ์ ซึ่งอาจเตือนให้ระลึกถึงเคนส์ได้ ก็คือ Cambridge University Union Society⁶ ซึ่งเป็นสถานที่ซึ่งเคนส์เคยแสดงฝีปากได้วาทีและอภิปราย

⁴ Roy Harrod, *The Life of John Maynard Keynes* (London : Macmillan and Co.Ltd., 1966), p.6.

⁵ เมื่อต้นปี 2513 หนังสือพิมพ์ The Shilling Paper (ราคาตามชื่อนี้) ซึ่งนักศึกษาเคมบริดจ์กลุ่มหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่นิยมระบบสังคมนิยม เป็นผู้จัดทำ ได้ลงบทความโจมตีราชวิทยาลัยว่าเป็นวิทยาลัยที่มีการใช้จ่ายที่สุรุ่ยสุร่ายที่สุด

⁶ ตรงกับภาษาไทยว่า *สโมสรมหาวิทยาลัย* แต่เคมบริดจ์ยังมีสโมสรมหาวิทยาลัยอีกแห่งหนึ่งซึ่งนักศึกษาสามารถใช้บริการได้ โดยไม่ต้องเสียค่าสมาชิก เพราะรวมอยู่ในค่าเล่าเรียน ส่วน Union Society นั้น จะต้องสมัครเป็นสมาชิกต่างหาก กิจกรรมที่ขึ้นชื่อก็คือ การได้วาที เจ้าฟ้าชายชาร์ลส์ก็เคยได้วาทีที่นั่นในปลายปีการศึกษา 2512-13

นับตั้งแต่ภาคการศึกษาแรกที่เคนส์เหยียบย่างเคมบริดจ์ ภายหลังจากได้ดำรงตำแหน่งเลขานุการ รองประธาน และที่สุดประธานในปี 2447 ภายในสถานที่แห่งนี้ มีภาพถ่ายของชายหนุ่มผู้มีดวงตาเป็นประกาย ใบหน้ารูปไข่และค่อนข้างแบบบาง ประกอบกับหนวดหิมน ซึ่งเขาไว้จนตลอดชีวิต นักศึกษาเศรษฐศาสตร์ย่อมจดจำเขาผู้นั้นได้ดี

ในบรรดาคำราเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นสมัยใหม่ ที่จะไม่เอ่ยชื่อ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ เสียเลย เห็นจะไม่มี ยิ่งคำราเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics) ด้วยแล้ว ชื่อของเคนส์ดูจะเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ เพราะเหตุว่า เคนส์เป็นนักเศรษฐศาสตร์คนแรกที่ย้ำให้เห็นความสำคัญของเศรษฐศาสตร์สาขานี้ และเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้การศึกษาวิชาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แบ่งแยกออกเป็นเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) กับเศรษฐศาสตร์มหภาค เคนส์กล่าวว่า “...การแบ่งวิชาเศรษฐศาสตร์ออกเป็นสองส่วน คือ ทฤษฎีมูลค่าและวิภาคกรรมส่วนหนึ่งกับทฤษฎีเงินตราอีกส่วนหนึ่ง ตามความเห็นของข้าพเจ้านั้น เป็นการแบ่งที่ผิด ที่ถูกแล้วน่าจะแบ่งเป็นทฤษฎีว่าด้วยอุตสาหกรรมเอกชนหรือวิสาหกิจ และว่าด้วยผลตอบแทนและวิภาคกรรมอันเกิดจากการใช้ทรัพยากรจำนวนคงที่จำนวนหนึ่งส่วนหนึ่ง กับทฤษฎีผลผลิตและการจ้างงานโดยส่วนรวมอีกส่วนหนึ่ง.”⁷ แม้นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่จะยอมรับว่า หนังสือ *The General Theory* เป็นหนังสือเล่มแรกที่น่าแนวความคิดเรื่อง general equilibrium มาใช้ แต่บางคนก็ปฏิเสธว่า เคนส์มิใช่คนแรกที่วิเคราะห์โดยอาศัยเศรษฐศาสตร์มหภาค เพราะบรรดาทฤษฎีวัฏจักรธุรกิจทั้งหลายล้วนแต่เป็นเศรษฐศาสตร์มหภาคทั้งสิ้น และทฤษฎีเหล่านี้ก็มีผู้นำเสนอก่อนที่ *The General Theory* จะออกสู่ตลาดเสียอีก ตัวอย่างก็คือ บทความเรื่อง “Propagation and Impulse Problems” (ปี 2476) ของ Ragnar Frisch และบทความเรื่อง “Suggestions on Quantitative Business Cycle Theory” (ปี 2478) ของ Jen Tinbergen⁸

แม้แนวความคิดของเคนส์ในบางเรื่องจะค่อนข้างคลุมเครือ และเป็นที่ยกเถียงมากอยู่ก็ตาม แต่เกียรติคุณและอิทธิพลของแนวความคิดของเคนส์จะปกแผ่ไพศาลจนน่ากลัวอันตรายนั่นคือ คนอาจจะหลงเชื่ออย่างมกมายว่า อะไรก็ตามที่เคนส์กล่าวไว้ย่อมถูกต้องทั้งสิ้น ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น หนังสือ *The General Theory* ก็จะกลายเป็นคัมภีร์ที่นักศึกษาเศรษฐศาสตร์จะ

⁷ J.M. Keynes, *The General Theory of Employment, Interest and Money* (London : McMillan, 1936), pp. 292-3.

⁸ Gottfried Haberler, “The General Theory After Ten Year”, in Robert Lekachman (ed.) *Keynes' General Theory : Reports of Three Decades* (New York; St. Martin's Press, 1964), p. 270 ทั้ง Frisch และ Tinbergen ต่างก็เพิ่งได้รับรางวัลโนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ร่วมกันในปี 2512 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการให้รางวัลสาขานี้.

ต้องเคารพบูชา ที่จริงสถานการณ์ก็เกือบเป็นเช่นนั้นอยู่แล้ว เพราะเหตุว่าภาษาที่ใช้ในหนังสือเล่มนี้ค่อนข้างงุ่มง่าม การจัดลำดับเรื่องก็สับสน ทั้งๆ ที่เคนส์เองเป็นผู้ได้ชื่อว่าใช้ภาษาไปได้อย่างวิเศษ เคยได้รางวัลเรียงความหลายต่อหลายรางวัล นับแต่เรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมอีตัน (Eton College) จนกระทั่งมาเป็นอาจารย์อยู่ราชวิทยาลัย เพราะฉะนั้นจึงดูเป็นการไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง สำหรับผู้ที่ซื้อหนังสือนี้ เนื่องจากได้ยืมกิตติศัพท์การใช้ภาษาของเคนส์ก่อนหน้านั้น ความไม่ชัดเจนของภาษาที่ใช้ ประกอบกับความใหม่ในด้านแนวความคิด จึงทำให้เกิดผลสองประการ ประการหนึ่ง ผู้ที่ไม่เข้าใจแนวความคิดของเคนส์อาจจะกล่าวหาว่าเคนส์เหลวไหล หรือประการที่สองอาจไม่กล้าวิพากษ์วิจารณ์เคนส์ และเสแสร้งทำว่าเข้าใจแนวความคิดของเคนส์ ซึ่งล้วนแต่ก่อให้เกิดผลเสียทั้งสิ้น เหตุฉะนั้น จึงมีนักเศรษฐศาสตร์มากมายเพียรพยายามเขียนหนังสือขึ้น เพื่ออธิบายแนวความคิดของเคนส์ ที่มีชื่อเสียงได้แก่ *Introduction to the Theory of Employment* ของ Joan Robinson อนุศิษย์ของเคนส์เอง ซึ่งตีพิมพ์ในปี 2480 ภายหลังที่ *The General Theory* ออกสู่ตลาดได้ปีเศษ *The Economics of John Maynard Keynes* ของ Dudley Dillard ตีพิมพ์ครั้งแรกภายหลังที่เคนส์ถึงแก่กรรมเพียงสองปีเศษ และ *A Guide to Keynes* ของ Alvin H. Hansen ผู้เขียนสองคนหลังนี้ ถึงจะไม่ใช่อนุศิษย์ของเคนส์ แต่ก็ยอมรับว่าเป็นสาวก เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ นักศึกษาเศรษฐศาสตร์เป็นอันมากจึงมักหันไปอ่านหนังสือประเภทดังกล่าว แทนที่จะอ่านงานเขียนของเคนส์โดยตรง นานวันเข้าความเข้าใจในแนวความคิดของเคนส์ก็ผิดเพี้ยนไป (หนังสือที่เอ่ยชื่อสามเล่มข้างต้นนี้ไม่อยู่ในข้อกล่าวหา) จนกระทั่งเมื่อเร็วๆ นี้ นักเศรษฐศาสตร์คนหนึ่งชื่อ Axel Leijonhufvud ได้เขียนหนังสือชื่อ *On Keynesian Economics and The Economics of Keynes* เพื่อจะตอบคำถามที่ว่า บรรดาตำราเศรษฐศาสตร์ที่มีอยู่เกลื่อน ได้อธิบายทฤษฎีและแนวความคิดของเคนส์ได้ถูกต้องตามข้อเขียนของเคนส์จริงหรือไม่ ความลึกซึ้งของแนวความคิดของเคนส์ใน *The General Theory* นั้น มิใช่แต่จะเป็นปัญหาแก่นักศึกษาเศรษฐศาสตร์เท่านั้น บรรดาศาสตราจารย์วิชานี้ก็ยังไม่สู้เข้าใจนัก แม้กระทั่งศาสตราจารย์พอล เอ. แซมมวลสัน นักเศรษฐศาสตร์ชั้นนำเวลานี้ ซึ่งเคยเป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของประธานาธิบดีเคนเนดี ก็ยังยอมรับว่า เมื่อหนังสือเล่มนั้นออกวางตลาดเป็นเวลาปีหนึ่งถึงปีครึ่ง ก็ยังไม่มีใครในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (เวลานั้นแซมมวลสันเป็นนักศึกษาอยู่) เข้าใจแนวความคิดของเคนส์ ถึงกับลงความเห็นว่า แม้แต่ตัวเคนส์เองก็คงไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนเขียน จนกระทั่งมีบทความและข้อเขียนของบรรดาอุกฤษย์และมิตรสหายของเคนส์ (มี Meade Lange และ Hicks เป็นอาทิ) ออกตีพิมพ์ ความเข้าใจจึงค่อยๆ กระจ่างขึ้น⁹

⁹ Paul A. Samuelson, "The General Theory", in Robert Lekachmen (ed.), *ibid.*, p.316.

อันตรายข้อที่สอง หากอิทธิพลของเคนส์มีมากเกินไป อาจมีผลให้เกิดมีผู้ต่อต้าน และคัดค้านว่า สิ่งที่เคนส์กล่าวไว้ล้วนผิดทั้งเพ แท้ที่จริงแล้วความกริ่งเกรงข้อนี้ออกจะเกินจริง อยู่บ้าง ข้อที่เคนส์ถูกคัดค้านมากมักจะเกิดจากความขัดแย้งด้านแนวความคิดเป็นส่วนใหญ่ เคนส์เองจะคาดการณ์เรื่องนี้ได้ถูกต้อง เพราะกล่าวไว้ในคำนำหนังสือ *The General Theory* ว่า ใครก็ตามที่คัดค้านทฤษฎีของตน จะต้องคัดค้านด้วยเหตุผลไม่หนึ่งในสองประการต่อไปนี้ คือ สิ่งที่เคนส์กล่าวไว้ล้วนผิดทั้งเพ หรือสิ่งที่เคนส์กล่าวไว้อย่างถูกต้องก็มีใช้ของใหม่ หากเป็นแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ก่อนหน้านั้น¹⁰ ข้อโต้แย้งประการหลังส่วนใหญ่เป็นของนักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน ซึ่งเป็นผู้สร้าง Stockholm Theory of Processes of Contraction and Expansion ที่สำคัญก็คือ คนุต วิกเซลล์ (Knut Wicksell) มีร์ดาล (Myrdal) และลินดาห์ล (Lindahl)¹¹ ถึงแนวความคิดของเคนส์จะคล้ายคลึงกับนักเศรษฐศาสตร์สำนักสต็อกโฮล์ม และนักเศรษฐศาสตร์อื่นๆก่อนหน้านั้น แต่เคนส์ก็ควรจะได้รับ การสรรเสริญอยู่ดี เพราะเหตุว่า วิชาที่เคนส์ศึกษาในระดับปริญญาตรีที่เคมบริดจ์นั้น คือ คณิตศาสตร์ เพิ่งจะมาศึกษาเศรษฐศาสตร์ในปีสุดท้ายที่เคมบริดจ์เป็นการส่วนตัว และเริ่มศึกษาอย่างจริงจังเมื่อตอนจะสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการ และเมื่อตอนอัลเฟรด มาร์แชล (Alfred Marshall) ชักชวนไปเป็นอาจารย์แผนกเศรษฐศาสตร์ที่เคมบริดจ์ เคนส์จึงเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่มีได้อ่านวรรณกรรมทางเศรษฐศาสตร์อย่างกว้างขวาง¹² เมื่อเซอร์รอย ฮาร์รอด¹³ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีวิชาคลาสสิก ปรัชญาและประวัติศาสตร์จากออกฟอร์ดต้องการจะศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ต่อ ได้เดินทางไปหาเคนส์ที่เคมบริดจ์เพื่อขอคำแนะนำ เคนส์ได้ให้ข้อคิดว่าการอ่านทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อย่างกว้างขวางนั้นมีใช้สิ่งจำเป็น ขอแต่ให้อ่านหนังสือของมาร์แชลและพิกู (A.C. Pigou) อย่างถี่ถ้วนและคิดไตร่ตรองอย่างถ่องแท้เท่านั้น ตัวเคนส์เองนับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ก็ได้ได้อ่านหนังสือเศรษฐศาสตร์มากนัก คงอ่านแต่บทความทางเศรษฐศาสตร์ที่มีผู้ส่งไปให้พิจารณานำลงตีพิมพ์ในวารสาร *Economic Journal* ที่ตนเป็นบรรณาธิการอยู่เท่านั้น

¹⁰ Keynes, *op. cit.*, p. v.

¹¹ Bertil Ohlin, "What did Knut Wicksell and His Followers Contribute to Income Theory?", In Robert Lekachman (ed.), *Keynes and Classics* (Boston; D.C. Heath and Company, 1964), pp. 43-8.

¹² Robert Lekachman (ed.), *Keynes and Classics* (Boston; D.C. Heath Co., 1964), p. x.

¹³ เซอร์ รอย ฮาร์รอด เป็นต้นคิด Harrod Growth Model และเจ้าของ Harrod Plan ซึ่งเสนอต่อ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาสภาพคล่องระหว่างประเทศ เมื่อเคนส์ถึงแก่กรรม นายเจฟฟรีย์ เคนส์ น้องชายของเคนส์ได้ขอให้ฮาร์รอดเขียนชีวประวัติของลอร์ดเคนส์

คนที่มีความเชื่อเชิงโศกเศร้าเช่นเคนส์ ก็ย่อมมีคนหมั่นไส้เป็นธรรมดา เพราะฉะนั้น ข้อที่เคนส์ถูกวิพากษ์วิจารณ์บางครั้งจึงเจือปนด้วยอคติ ศาสตราจารย์ซีอีฮาร์ริส อี. ฮาร์ริส (Seymour E. Harris)¹⁴ ได้กล่าวไว้ในบทบรรณาธิการของหนังสือ *A Guide to Keynes* ว่า ครั้งหนึ่ง เคนส์ได้เขียนจดหมายถึงยอร์จ เบอ์นาร์ด ชอว์ (G.B. Shaw) คุยโม้ถึงหนังสือของตนที่กำลังจะตีพิมพ์ว่า เป็นหนังสือที่จะปฏิวัติแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์¹⁵ สอดคล้องกับฉบับจดหมายดังกล่าว ปรากฏว่าเคนส์เขียนไว้ดังนี้ “...อย่างไรก็ดี เพื่อให้เข้าใจสภาพจิตใจของผม คุณจะต้องรู้ว่า ผมกำลังเขียนหนังสือเล่มหนึ่งเกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ซึ่งผมเชื่อว่าจะปฏิวัติวิถีทางที่โลกจะขบคิดปัญหาเศรษฐกิจ ถึงจะไม่ใช่ในทันทีทันใด แต่อาจจะเป็นในรอบสิบปีข้างหน้า...”¹⁶

บางครั้งข้อโจมตีที่มีต่อเคนส์ก็เกิดจากความเข้าใจในแนวความคิดของเคนส์อย่างผิดๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเศรษฐศาสตร์สำนักชิคาโก ซึ่งจะคัดค้านเคนส์หนักข้ออยู่สักหน่อย ถึงกับกล่าวหาว่า เคนส์มิได้ให้ความสำคัญแก่ปริมาณเงินตราและนโยบายการเงิน พร้อมทั้งพยายามชักแม่น้ำไขว้ให้บรรจบแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อชี้ให้เห็นว่า นโยบายการเงินเป็นเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้แก้ปัญหาเศรษฐกิจต่างๆ ตลอดจนยังความจำเริญก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด¹⁷ แท้ที่จริง เคนส์มิได้มองข้ามความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวนี้ แม้แต่ชื่อหนังสือก็ยังมีคำว่า “เงิน” อยู่¹⁸ อย่างไรก็ตาม การณ์อาจจะเป็นไปได้ว่า สาวกของเคนส์ตีความหมายแนวความคิดของเคนส์อย่างผิดๆ จึงทำให้เกิดข้อกล่าวหาข้างต้น

สำหรับการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในบ้านเรานั้น ในบรรดาอันตรายสองประการที่กล่าวนี้ ข้อแรกจะมีมากกว่าข้อหลัง แต่กรณีของบ้านเรานั้นจะมีอันตรายเพิ่มขึ้นอีกข้อหนึ่ง กล่าวคือ เนื่องจากเราศึกษาเพียงพอให้รู้ว่า ทฤษฎีต่างๆนั้นมีใจความอย่างไร เราไม่ใส่ใจให้ความสนใจแก่ข้อถกเถียงอันนำมาสู่กำเนิดของทฤษฎีนั้นๆ เหตุฉะนั้น บางทีเราอาจจะสรุปเองง่ายๆว่า สิ่งที่เคนส์เขียนไว้ในหนังสือของตนนั้น ล้วนแต่เป็นแนวความคิดของเคนส์ทั้งสิ้น แท้ที่จริงหาเป็นเช่นนั้นไม่

¹⁴ Harrod, *op. cit.*, pp.324-5

¹⁵ Alvin H. Honson, *A Guide to Keynes* (Tokyo : Kogakusha Co., Ltd., 1953), p. x.

¹⁶ Harrod, *op. cit.*, p. 462 ข้อที่แปลกใจก็คือ ศาสตราจารย์ฮาร์ริสเป็น Keynesian คนหนึ่ง ทั้งเป็นบรรณาธิการหนังสือ *The New Economics* (2490) รวบรวมบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ *The General Theory* ของเคนส์ซึ่งบทความส่วนใหญ่เป็นฝ่ายเคนส์เสียโดยมาก

¹⁷ Milton Friedman, *Studies in the Quantity Theory of Money* (Chicago; University of Chicago Press, 1956), p. 3;

¹⁸ รายละเอียด Lawrence S. Ritter “The Role of Money in Keynesian Theory”, in Dean Carson (ed.), *Banking and Monetary Studies* (Chicago : Irwin, 1963), pp. 134-150.

มีแนวความคิดอยู่หลายเรื่องที่เคนส์ได้จากการถกเถียงกับอาจารย์ร่วมมหาวิทยาลัย มิตรสหาย และกับลูกศิษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีตัวทวีคูณ (Multiplier) ซึ่งมักจะเข้าใจว่าเป็นแนวความคิดของเคนส์ แท้ที่จริงเป็นแนวความคิดของนายริชาร์ด เอฟ. คาห์น (Richard F. Kahn) ลูกศิษย์คนหนึ่งของเคนส์¹⁹ รูปกราฟรูปเดียวที่ตีพิมพ์ใน *The General Theory* ก็ได้จากข้อเสนอแนะของเซอร์รอยฮาร์รอด ผู้เป็นทั้งศิษย์และสหาย แนวความคิดเรื่องการปรับตัวระหว่างการลงทุนกับการลงทุน ก็ได้จากเซอร์เดนนิส โรเบิร์ตสัน (Sir Dennis Robertson)²⁰ ยังแนวความคิดเรื่อง Marginal Efficiency of Capital ซึ่งหยิบมือจากเออร์วิง ฟิชเชอร์ (Irving Fisher) เคนส์เองกล่าวไว้ในคำนำหนังสือ *The General Theory* ว่า ผู้ที่มีส่วนอ่านต้นฉบับหนังสือดังกล่าว ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ก็มีนายริชาร์ด คาห์น นางโจน โรบินสัน นายฮาร์รอด และ นายฮอว์เทรย์ (R.G. Hawtrey)

ปี 2514 จะเป็นปีที่ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ จากโลกมนุษย์ไปเป็นเวลา 25 ปี และปีที่ *The General Theory* ออกสู่ตลาดครบ 35 ปีพอดี นักศึกษาเศรษฐศาสตร์บ้านเราจะไม่จัดทำกิจกรรมใดๆ เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ปัญญาชนผู้ยิ่งใหญ่ผู้นี้หรือ อย่างน้อยที่สุด หนังสือชีวประวัติของสัจบุรุษผู้นี้ภาคภาษาไทยก็ยังมี ทั้งเราน่าจะมองย้อนหลังดูว่า แนวความคิดของคำทำนายทายทักของท่านผู้นี้ถูกต้องหรือไม่ และอนาคตของทฤษฎีของท่านจะเป็นอย่างไร

หมายเหตุ บทความนี้เขียนในขณะที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเคมบริดจ์

¹⁹ R.F. Kahn, "The Relation of Home Investment to Unemployment", *Economic Journal* (Dec., 1931), pp. 173-98 เป็นต้นต่อของทฤษฎีนี้ ขณะที่เขียน นายคาห์นเป็นนักศึกษาคณะหนึ่งของคิงส์วิทยาลัย ภายหลังจากได้บรรดาศักดิ์เป็นลอร์ดคาห์น เวลานี้เป็นศาสตราจารย์วิชาเศรษฐศาสตร์ที่เคมบริดจ์

²⁰ เซอร์เดนนิส โรเบิร์ตสัน เป็นอาจารย์ร่วมมหาวิทยาลัยกับเคนส์ เดิมเป็นสหายที่สนิทสนมกันมาก ในคำนำหนังสือ *Banking Policy and The Price Level* (2469) กล่าวไว้ว่า เนื้อหาของหนังสือนี้หลายต่อหลายตอนได้จากการถกเถียงกับเคนส์ จนแยกไม่ได้ว่า ตอนใดเป็นของผู้เขียนเอง และตอนใดเป็นของเคนส์ ภายหลังจากเมื่อเคนส์แต่ง *The General Theory* ทั้งสองคนเกิดความเห็นแตกแยกกัน และกลายเป็นอริทางวิชาการนับแต่นั้นมา